

ПРАВИЛНИК ЗА НАЧИНОТ НА ОДМЕРУВАЊЕ НА КАЗНИТЕ – PRO ET CONTRA

1.02 Прегледна научна статија
УДК 343.242 (094.8)(049.3)(497.7)

Апстракт

Последните измени на Кривичниот законик со кои се пристапи кон донесување на Правилник за начинот на одмерување на казните покренала бројни дебати во стручната јавност во врска со потребата од хармонизација на судската практика и на изречените казни. Реакциите кон таквите измени се речиси целосно негативни, вклучувајќи ги пред се органите на спроведување на казнената правда кои се најдоа во неповолна состојба да применуваат закон околу кој самите имаат спротивставени ставови.

Целта на овој труд е да ги анализира целите заради кои се пристапи кон донесувањето на Правилникот, како и да ги претстави начелните проблеми и контрадикторности поврзани со овој документ. Преку анализа на континенталниот и англо-саксонскиот правен систем трудот се стреми кон идентификување на коренот на проблемот на регулирање на казнено-правната материја преку подзаконски акт.

Трудот се заклучува со можни алтернативни решенија за проблемот на невоедначената судска практика и хармонизацијата во однос на изречените казни санкции.

Клучни зборови: Кривично право, Кривична постапка, Правилник, Законитост, Правна сигурност.

Вовед

Правилник или не, тоа е прашањето! 2014 година ќе се памети во правната историја на РМ како година на Правилникот за одмерување на казните. Претставена како дел на реформите во казнено-правното законодавство, постапката за донесување на овој Правилник започна кон крајот на 2013 година. Интересно е што во почетокот реакцијата кон таквата иницијатива на Владата на РМ беше речиси целосно негативна. Така, реагираше Врховниот суд на РМ, кој според овие измени на КЗ се принуди да го донесе Правилникот и да заземе голем

¹ Доцент на Универзитетот на Југоисточна Европа, Правен факултет.

товар во образложувањето на фактот како една судска установа може да навлегува во донесувањето на општ акт со норми кои треба да бидат од законски, а не од судски карактер. Од друга страна, реагираше и Адвокатската комора на РМ како и Здружението за кривично право и криминологија на РМ, која освен што го изјасни своето мислење преку официјален став, организираше и научна конференција каде се изразија различни мислења во врска со овој Правилник.

Целта на овој труд е да разгледа неколку важни работи кои се поврзуваат со спротивставените ставови околу Правилникот. Идејата е да се забележат целите на донесувањето на истиот како и да се идентификуваат начелните проблеми кои предизвикаа жестоки реакции во јавноста.

1. За потребата од хармонизација на судската практика

Најпрво би требало да се зема предвид целта на донесувањето на Правилникот кој се основа на фактот што во Македонија постои огромен проблем со одмерувањето на казните. Јасно е дека казнената политика условно кажано е прелиберална со казни кои се стремат кон законскиот минимум, иако тоа не е карактеристика само на нашето општество туку карактеристика на поновите движења на казнените политики во светот². Како што се истакнува во образложението на Предлог-законот за изменување на КЗ (2013):

„Досега во Република Македонија биле спроведени повеќе истражувања во сферата на казнената политика, од кои се наметнаа неколку заклучоци:

- досудената просечна казна во предметите се наоѓа многу под долната граница на опсегот на предвидената казна пропишана со закон,
- опсегот на казни којшто бил применет од страна на судиите е многу понизок од највисоката казна пропишана со закон, што укажува дека судиите воопшто не ја користат горната граница на казните што им ја овозможува законот и
- голема невооедначеност на изречените казни од страна на различни судови³”.

Разбирливо е дека ова навистина претставува голем проблем за една држава која се стреми кон достигнување на правните начела:

² Подетални информации во Хорватиќ / Podetalni informacii vo Horvatikj (2004).

³ Образложение на Предлог-законот за изменување на КЗ (2013), стр. 2. / Образlozhenie na Predlog – zakonot za izmenuvanje na KZ (2013), str. 2

влееење на правото и правна сигурност за граѓаните. Крајно неправедно е граѓани од едно место да се казнуваат поблаго во споредба со граѓаните од друго место кои исто така се казнуваат според истите закони и начела. Хармонизирањето на судската пракса е исто така многу важна работа како и хармонизацијата на законите и законодавството за да се добие впечаток дека начелото на еднаквост и правна сигурност функционираат исто за сите.

Друг аргумент со кој е изнесен во образложението на Врховниот суд на РМ при донесување на Правилникот е дека неговото донесување е *conditio sine qua non* за целосно и праведно спроведување на новиот ЗКП кој влезе во сила во 2013 година. Имено, со овој закон македонската кривична постапка целосно се реформираше при што се прифатија голем број елементи на адверсарната (акузаторска) кривична постапка напуштајќи неколку типични традиционални елементи на инквизиторската постапка. Така, новиот ЗКП промовира истрага водена од Јавното обвинителство, директно и вкрстено испрашување како и постапка за спогодување за вината помеѓу јавниот обвинител и обвинетиот⁴. Со овие новини битно се проширува улогата на странките во кривичната постапка, а од друга страна, значително се ограничува улогата на судскиот совет. *Vacatio legis* на новиот ЗКП се продолжи до 2013 година, иако истиот беше донесен во 2010 година, сè со цел да им се овозможи на практичарите да се навикнат на огромните измени кои се промовираа со овој закон. Интересно е дека овој закон претрпи измени и дополнувања уште пред да влезе во сила, што покажува уште еднаш колку големи тешкотии ќе се јавуваат при спроведувањето на истиот. Тргувајќи од овој факт, донесувањето на Правилникот се образложува со тоа што истиот е премногу важен за праведното имплементирање на новиот ЗКП особено во однос на спроведувањето на постапката за спогодување за вината и тоа категорично тврдејќи:

„Со започнување на примената на овие закони и воведувањето на нови институти донесувањето на Правилникот ги надминува границите на потреба и прераснува во *conditio sine qua non* – услов без кој не се може. Ова подразбира дека без донесување и постоење на ваков Правилник, новиот систем и модел што го регулира реформираното процесно и материјално право во пракса не ќе може непречено да

⁴ Подетални информации за новините на ЗКП 2010 во Калајџиев и Бужаровска (2011). / Podetalni informacii za novinite na ZKP 2010 vo Kajadziev I Buzharovska.

функционира⁵”.

Suma summarum, целите на Правилникот се сведуваат на две основни работи:

1. ефикасно и успешно функционирање на новиот модел на казнена постапка во праксата и
2. обезбедување на сигурна и солидна основа за унапредување и воедначување на казнената политика на домашните кривични судови⁶.

Објективно гледано, тоа се логични и разбирливи цели. Новиот ЗКП претставува револуционерна новина за казнено-правното законодавство на РМ и неговото спроведување воопшто не претставува некоја лесна работа. Впрочем, не може, а да не се забележува благородната цел на обезбедување на сигурна и солидна основа за унапредување и воедначување на казнената политика во домашните кривични судови. Сепак, напорот овие цели да се достигнат преку донесување на еден документ во вид на Правилник подигнува низа прашања поврзани со основните начела на кривичното право и кривичната постапка од каде и потекнуваат сите негативни реакции поврзани со ова решеније. Имено, јасно е дека горенаведените цели треба да се исполнат на некој начин, но исто така е јасно дека тоа да се направи преку Правилник е крајно проблематично.

2. Начелни проблеми во врска со Правилникот

Хармонизацијата на судската пракса на домашните кривични судови како и олеснувањето на спроведувањето на новиот ЗКП се работи кои допираат до важни компоненти на кривичното право и кривичната постапка кои функционираат според некои основни начела од кои најосновно е начелото на законитост. Со ова начело започнува самиот КЗ на РМ⁷, ова начело се повторува по стотина пати во секој правен факултет за време на предавања, вежби и испити по кривично право и без разбирање на ова начело е невозможно да се зборува понатаму за проблемите на кривичното право и кривичната постапка. Донесувањето на Правилникот не може а да не ги збунат младите студенти на правото кои одеднаш треба да ја дополнат познатата максима на Фоербах во една нова која би гласала *Nullum crimen sine lege, nulla poena sine regola*⁸! Одмерувањето на казните претставува

⁵ Правилник за начинот на одмерување на казните (2014), Вовед, стр. 2. / Prvilnik za nacin na odmeruvanje na kaznite (2014), Voved, str. 2.

⁶ Ibid. стр. 2-3.

⁷ Кривичен законик на РМ, член 1. / Krivichen zakonik na RM, clen 1

⁸ „Нема злосторство без закон, нема казна без правилник”

премногу важна материја за да се регулира со било што друго освен со закон. Одмерувањето на казните е важен дел од концептот за казнените санкции, па затоа нејзиното отцепување од Кривичниот законик и регулирање со подзаконски акт е крајно проблематично и е во спротивност со најосновното од сите начела, а тоа е начелото на законитост.

Интересно е што од образложението на Правилникот јасно се подразбира дека неговата цел е да се достигне поголема правна сигурност за граѓаните, имајќи ја предвид хармонизацијата на судската практика⁹. Сепак, помислата таквата правна сигурност да се промовира преку подзаконски акт не само што е погрешно, туку е и иронично затоа што во кривичната материја правната сигурност на граѓаните се одликува во самото начело на законитост кое тешко се крши со донесувањето на овој Правилник.

Друго важно начело на кривичната постапка е начелото на слободно уверување на судиите како и начелото на индивидуализација на казнената санкција¹⁰. Овие начела се достигнување на либералните и демократските промени во општеството и претставуваат можност за судиите сами да проценат според своето уверување основано врз докази каква казна треба да изречат. Понатаму, начелото на слободно уверување на судиите е во спротивност со легалната теорија за доказите и казните карактеристично за инвициската постапка во средниот век кога судијата немал можност сам да ги оценува фактите и доказите бидејќи сето тоа било јасно и прецизно одредено со закон па судиите единствено ригидно го читале законот кој не давал никаква можност за прилагодување кон случајот земајќи ги предвид конкретните олеснителни или отежнителни околности. Треба длабоко да се размисли дали донесувањето на Правилникот ќе значи унапредување на нашиот казнено-правен систем, или пак уназадување на истиот и враќање кон некои темни средновековни времиња.

2. Континентално и Англо-саксонско право или стремеж кон американскиот сон (*the American Dream*)

Јасно е дека суштинскиот начелен проблем во однос на Правилникот е обидот за регулирање преку подзаконски, посебен акт на материја која нормално се регулира со законски, општ акт. Во врска

⁹ Правилник за начинот на одмерување на казните (2014), Вовед, стр. 3. / Pravilnik za nachinot na odmeruvanje na kaznite (2014), Voved str.3.

¹⁰ Општо за начелата на кривичното право и кривичната постапка во Камбовски (2004) и Матовски (2004). / Opшто za nachelata na krivicното pravo I krivicната postapka vo Kambovski (2004) I Matovski (2004).

со ова, интересно е да се забележи искуството на другите земји во однос на ваквиот проблем. Имено, невоедначената судска практика и разликите во казнувањето на слични кривични дела ни најмалку не е проблем што ја засега само и единствено Република Македонија. Сепак, во ниту една друга европска земја не е познато да било донесено сличен документ. Овој факт би требало да служи како клучен пункт од каде требало да започне размислувањето за донесување на ваков Правилник.

Отсуството на ваков подзаконски акт донесен од страна на институција како Врховниот суд, а кој треба да има карактеристики на општ акт во однос на одмерувањето на казните треба да се бара во суштината на Европскиот континентален правен систем. Имено, континенталното право (какво што е и правото во РМ, иако понекогаш се добива впечаток дека тоа се заборава) е право кое изрично наведува дека судовите судат врз основа на устав, закони и ратификувани договори. Континенталното право се заснова во прецизно пропишани законски норми врз основа на кои судовите судат. Затоа, во ваквото право, одмерувањето на казните традиционално се регулира со законска материја, не со подзаконски акти. Во континенталното кривично право минимумот и максимумот на казната се законско одредени категории. Оттука и отсуството на слични правилници или било какви упатства за одмерување на казната во другите земји со континентално право, па дури и во земјите од регионот кои како и нашата земја, претрпиле револуционерни реформи на казнено-правното законодавство. Треба да се истакне дека ваквото „решение“ за проблемот на невоедначена судска пракса единствено се среќава во нашата земја, што треба да не стави во дилема дали навистина сме дошле до некое решеније кое сите други земји со континентално право пропуштиле да го достигнат?!

Од друга страна пак, сличен на Правилникот, подзаконски и посебен метод на регулирање на одмерувањето на казните се забележува во една од змејите со англо-саксонско т.е. *common law* право, конкретно во САД. Впрочем, и во образложението на Предлог-законот за измена на КЗ (2013) стои дека „[н]аведеното решение се применува во Соединетите Американски Држави од каде што ќе бидат црпиени искуствата во фазата на изготвувањето на правилникот¹¹“. Меѓутоа, треба да се земаат предвид општите карактеристики на Англо-саксонското право кое што на потполно различен начин ја регулира казнено-правната материја. Јасно е дека суштинска карактеристика

¹¹ Образложение на Предлог-законот за изменување на КЗ (2013), стр. 2. / *Obrazlozhenie na Predlog – zakonot za izmenuvanje na KZ (2013), str. 2*

на ваквото право е употребата на преседанот како директен извор на правото. Оттука и познатата теза на Греј која најдобро го опишува ова право а која гласи “*All the law is judge-made law*”¹². Од голема важност е да се истакне дека законите во англо-саксонското право значително општо го регулираат казнено-правната материја, бидејќи во природата на ова право е законите да дадат општа регулатива која понатаму ќе се конкретизира преку судската пракса која пак, како резултат на таквата конкретизација добива сила на директен и најзначаен извор на правото и основа на судењето. Тоа најдобро може да се докаже со фактот што во англо-саксонското право, поконкретно, во кривичното право на САД, кривичниот законик не одредува минимум и максимум на казната туку единствено видот на казната за видот на стореното кривично дело¹³. Оттука, разбирлива е потребата во правото регулирано на овој начин да се одредат некои стандарди за одмерување на казната. Такви стандарди постојат во САД и се викаат Упатства за одмерување на казните¹⁴. И тука треба да се направи суштинската компарација помеѓу овие Упатства и нашиот Правилник. Правилникот кој е донесен од ВС на РМ како резултат на измените во КЗ, претставува задолжителен акт кој ги задолжува сите судови да постапуваат според истиот. Од друга страна пак Упатствата се токму како што гласи и нивното име, советувачкиа не облигаторен документ кој има за цел олеснување на работата на судиите при одмерувањето на казните. Исто така, треба да се истакне дека таквите Упатства се појавиле во поновото време (1986), а после случајот САД против Букер (2005) Врховниот суд на САД Федералните упатства ги преиначи од облигаторни во советувачки¹⁵. Би било добро да се земаат предвид овие критики кои треба да ставаат во знаење дека и во земјата од каде што потекнува идејата за прецизирање на казната според одредени упатства истата се соочува со сериозни начелни проблеми:

1) Првата критика се однесува на инсистирањето дека само тешките казни се ефикасни. Како што може да се види, проблемот на придржување кон минимумот на казната не е појава карактеристична само за нашата судска практика. Бекарија уште во 1762 година истакнал дека казната е ефикасна само ако е неизбежна, не ако е превисока или престрога¹⁶. Во однос на тоа, треба да се зема предвид дека карактеристика на современото кривично

¹² J.C Gray цитиран во Kelsen (2009), стр. 150.

¹³ United States Sentencing Commission Guidelines Manual 2013-2014, стр. 2.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Final Report on the Impact of United States v. Booker on Federal Sentencing, стр/стр. iv.

¹⁶ Beccaria (1987), 58.

право е рестриктивната примена на казненото законодавство и тоа само кога тоа е крајно неопходно за спречување и казнување на одредено поведеније¹⁷.

2) Друга критика која им се упатува на Упатствата е дека со нив може да се изрекуваат превисоки казни, имено, да не се оценуваат како што треба околностите на делото туку да се нагласува единствено некоја карактеристика, како што е на пример рецидивизмот или некоја друга отежнителна околност¹⁸. Доколку вакавите Упатства имаат задолжителен карактер како нашиот Правилник, тоа значи дека судиите ќе бидат ограничени во своето постапување при оценувањето на околностите на конкретниот случај и ќе бидат принудени да изречат казна која е во спротивност или не е сосема прилагодено со нивното уверување.

3) При анализирање на идејата за Упатства за одмерување на казните се забележува и загрижувањето дека со системот на упатства се зема голем дел од одлучувањето за казната од судиите и се дава на јавното обвинителство (а обвинителите ја преоптеретуваат обвинението со закана за високи казни со цел да добијат признание на вината), што го нарушува принципот на поделба на власта и начелото на меѓусебна контрола на властите познат како *checks and balances*¹⁹. Треба да се забележи дека ваквата критика доаѓа од земја каде традиционално се применува практиката на спогодување за вината која во нашето законодавство допрва се промовира.

Овие се сериозни критики како последица на кои се подигнале големи дилеми во врска со законитоста и применувањето на Упатствата. Неслучајно таквите упатства немаат задолжителна сила во САД што ја остава Република Македонија меѓу единствените земји кои практикуваат ваков начин на одмерување на казната и тоа задолжително, преку општ акт донесен од институција во чија правна природа не стои донесување на таков акт.

2. Континентална акузаторна постапка – реформирање наместо целосно напуштање на континенталното право

При реформирањето на нивното казнено-процесно законодавство, повеќето европски земји напуштија голем дел од инквизициската постапка и воведоа елементи од акузаторната постапка²⁰. Јасни се мотивите на ова суштинска реформа, дел од која е и новиот ЗКП на РМ, односно, неопходно беше динамизирање на досега судско контролираната постапка и проширување на улогата на странките.

¹⁷ Хорватиќ (2004), оп.цит. / Horvatikj (2004), op cit.

¹⁸ Sentencing Commission Takes New Look at Mandatory Minimums (2010), оп.цит. op cit.

¹⁹ Longitudinal Study of the Application of Measure 11 and Mandatory Minimums in Oregon (2011), op cit.

²⁰ Бужаровска и Калајџиев (2011), оп. цит. / Buzharovska I Kalajdziev (2011), op.cit

Исто така, неопходно беше разликувањето на улогата на странките и судот и поделбата на овие улоги кои не беа јасно воспоставени во типичната мешана но сепак повеќе инквизициска постапка.

Сепак, треба да се запамети дека со фактот што повеќе европски држави пристапија кон акузаторна кривична постапка, не значи дека тие престанаа да бидат дел од континенталниот правен систем! Тоа може да се докаже со крајната внимателност со која европските држави воведуваат елементи на акузаторната постапка. Имено, континенталните закони за кривичната постапка ги прошируваат улогите на странките, но при воведување, на пример, на вкрстеното испрашување одредуваат и граници на применувањето на таквиот инструмент. Како резултат, погрешно е да се размисли дека со воведување на одредени елементи овие постапки ќе станат нешто сосема друго и ќе престанат да бидат тоа што во суштина се.

Така, со новиот ЗКП Македонија нема да стане Америка, таа сè уште е и ќе биде дел од континенталното правно семејство. Вистина е дека со новиот ЗКП добивме потполно нова постапка која ќе бара време за да може беспрекорно да се спроведува, сепак не смееме да забораваме од каде беше поаѓањето, која помисла веднаш не враќа во корените на континенталното право. Значајно е да се зачуваат елементите на овој правен систем кој ние традиционално го употребуваме.

Затоа, погрешно е да се размислува дека сè што функционира во друга држава, па макар тоа биле и САД, беспрекорно ќе функционира и кај нас. Во оваа смисла, интересно е да се направи корелација со институтот на спогодување за вината. Имено, измените на КЗ што резултираа со донесување на Правилникот, меѓу другото, се образложија повикувајќи се токму на институтот на спогодување за вината. Така, во образложението на Предлог-законот за изменување на КЗ се наведува:

„Во 2010 година Собранието на Република Македонија го донесе новиот Закон за кривичната постапка кој започна да се применува од 1 декември 2013 година. Во овој закон за првпат беше воведен институтот спогодување. Примената на овој институт е директно поврзана со пропишувањето на казните во Кривичниот законик и нивното одмерување од страна на судовите. Заради надминување на наведените слабости се наметнува потребата од креирање инструменти за воедначување на казнената политика при изрекувањето на казните²¹.“

²¹ Образложение на Предлог-законот за изменување на КЗ (2013), стр. 2. / *Obrazlozhenie na Predlog – zakonot za izmenuvanje na KZ (2013), str. 2.*

Во овој параграф се гледа воспоставувањето на директна врска помеѓу институтот на спогодување за вината и донесувањето на Правилникот. На овој начин, се става до знаење дека институтот на спогодување е невозможно да функционира без ваков Правилник. Во овој контекст, би сакала да се надоврзам со официјалниот став на ЗКПКРМ во врска со Правилникот според кој „Правилникот... сè уште не е зрело решение за овие комплексни прашања²²“. Како член на ЗКПКРМ потполно се согласувам со оваа констатација, и мислам дека дури и преземањето на самиот институт на спогодување за вината не беше зрело решеније за казнено-процесното законодавство на РМ. Длабоко сум уверена дека нашето законодавство и судска практика сè уште не е спремно за таков голем чекор. Новиот ЗКП претставува револуционерна промена на кривичната постапка на РМ која треба допрва да се прифати и да стане дел од практиката. Спогодувањето за вината уште повеќе го отежнува овој процес на прилагодување кон новиот ЗКП. Мислам дека спогодувањето за вината истотака се соочува со сериозни начелни проблеми и не сум сигурна дека овој контраверзен институт ќе го унапреди законодавството и практиката во РМ, особено кога директно се поврзува со такви проблематични решенија како што е Правилникот. Длабоко сум уверена дека не моравме да одиме до тој степен на американизација на кривичната постапка затоа што сè што звучи убаво не мора да значи дека е применливо и во наши услови.

3. Алтернативно решеније

Мерењето на казните како и минимумот и максимумот на казната се важни елементи на казнената правда. Ако се инсистира на реформирање на начинот на одмерување на казните, треба да се запомне дека тоа е дел од материјалното казнено право и како такво да се реформира во рамките на КЗ. Ова е премногу важна материја и затоа, нејзиното регулирање не може да се препушти на друг документ освен Кривичниот законик.

Реформатанакривичното материјалноправово РМ сепроведувала преку новелирање на постојниот КЗ. Целосно реформирање на овој дел од материјата би било можно само преку донесување на потполно нов КЗ по примерот на донесувањето на новиот ЗКП. Неопходноста на ваквиот чин се гледа во многубројните измени што ги претрпил КЗ од неговото донесување во 1996. Неслучајно овој дел на материјата

²² ЗКПКРМ, Соопштение по повод Предлог за изменување и дополнување на КЗ и за донесување Правилник за начинот на одмерување на казните. / ZKPKRM, Soopshtenie po povod Predlog za izmenuvanje I dopolnuvanje na KZ I za donesuvanje Pravitnik za nachinot na odemruvanje na kaznite.

се регулира со Кривичен законик. Самиот термин **законик** става на знаење дека нормите кодифицирани во таков систем ги вклучуваат сите елементи на кривичното материјално право, а еден од најважните елементи несомнено се кривичните санкции и нивното одмерување. Затоа невозможно е да се замисли друг начин на регулирањето на овој дел освен преку КЗ, и тоа може да се направи преку прецизирање на казните, одредување на подобро одреден минимум и максимум на казната за посебни кривични дела, преку категоризација на казнените дела во потешки и полесни како и преку бројни други начини. Тргувајќи од сите овие можности, идејата за Правилник, иако истата веќе се реализира, треба повторно да се оценува и да се најде поприфатливо решение.

При реформирањето на начинот на одмерување на казните во рамки на пошироката реформа на КЗ, треба секогаш да се посвети посебно внимание на суштинските начела на казненото право и на правото воопшто, меѓу кои:

- Независноста и самостојноста на судскиот систем во одлучувањето по казненоправните предмети,
- Начелото на слободно судско уверување во изборот и индивидуализацијата на санкцијата,
- Правната сигурност на граѓаните,
- Судот своите одлуки ги донесува врз основа на Уставот, законите и ратификувани меѓународни документи.

Прашањето на регулирање на проблемот на неоедначена судска практика како и одмерувањето на казните се работи кои треба да се решаваат преку реформирање на Кривичниот законик и преку неуморна практична работа во хармонизација на судската практика. Во оваа насока од суштинска важност е да се работи на интензификација на соработката помеѓу основните и апелационите судови со цел да се разменат искуства и заеднички да се одлучува за поефикасна казнена политика. Овој процес на соработка може да се води од Врховниот суд на РМ кој би можел во практика да ја координира таа соработка помеѓу судовите како и да го олесни изнаоѓањето на заедничко решеније, наместо да се принуди преку закон да донесе едно вакво начелно некомпатибилно решение за овој проблем.

Заклучок

Казнено-правната реформа мора да ги опфати сите делови на казненото право. Во моментов имаме нов ЗКП но стар и повеќепати менуван КЗ. Донесувањето на нов КЗ е од суштинско значење и во процесот на поефикасно регулирање на одмерувањето на кривичните санкции.

Во овој процес на револуционерни промени и реформи во казненото право, особено во кривичната постапка, треба да се запази зачувувањето на правната традиција на која припаѓаме, а тоа е континенталниот правен систем. Реформите треба да се реализираат на тој начин што во суштина ќе се зачуваат позитивните елементи на оваа традиција и ќе се најдат решенија за постојните проблеми. Не е во ред да се креираат нови проблеми и за нив да се бараат решенија кои се контраверзни и во земјите од кои потекнуваат.

Besa Arifi, PhD²³

1.02 Scientific Review Article
UDC 343.242 (094.8)(049.3)(497.7)

GUIDLENIES ON SENTENCING - PRO ET CONTRA

Summary

The recent amendment of the Criminal Code that provided the adoption of a Regulation regarding mandatory sentencing raised numerous debates considering the need for harmonization of the judicial practice regarding sentencing. The reactions towards this amendment of the Criminal Code remain almost completely negative having in mind, above all, the institutions of implementation of criminal justice that found themselves in a very inconvenient position of implementing a law contrary to their opinion and belief.

This article aims to analyze the goals that led to the adoption of the Regulation as well as present the principle problems and contradictions regarding this document. Through analyzing the civil law and common law legal systems, the article aims to identify the root of the problem of regulating criminal law matters with documents other than laws.

The article concludes with possible alternative solutions to the problem of uneven judicial practice and harmonization of criminal sentences.

Key words: Criminal Law, Criminal Procedure, Regulation, Legality, Legal Security

²³

Assistant Professor at the South East European University, Law Faculty.

Библиографија/Bibliography

- Beccaria, C. On Crimes and Punishments (1764), Macmillan Publishing Company, New York, 1987.
- Бужаровска, Г; Калајџиев, Г. Компаративно казнено процесно право, Академик, Скопје, 2011. / Buzharovska, G; Kalajdziev, G. komparativno kozaneno procesno pravo, Akademik, Skopje 2011.
- Final Report on the Impact of United States v. Booker on Federal Sentencing (2006), United States Sentencing Commission
http://www.ussc.gov/sites/default/files/pdf/news/congressional-testimony-and-reports/submissions/200603-booker/Booker_Report.pdf (последен пат проверено на 29.9.2014).
- Glenn, P. Legal Traditions of the World, Oxford University Press, Oxford, 2000.
- Horvatic, Z. *Problem odnosa u zakonu propisane i sudskim presudama primenjene kaznenopravne represije prema pociniteljima kaznenih djela*, Materijal za XVII savetovanje Udruzenja: Zakonska i sudska politika kaznjavanja u Republici Hrvatskoj, 2004, str.381-434.
- Калајџиев, Г; Бужаровска, Г. Закон за кривичната постапка, Академик, Скопје, 2011. / Kalajdziev, G; Buzharovska, G. Zakon za krivichna postapka, akademik, Skopje, 2011.
- Камбовски, В. Казнено-правната реформа пред предизвиците на XXI век, Скопје, 2002. / Kambovski, V. Kazneno-pravnata reforma pred predizvicite na XXI vek, Skopje, 2002.
- Kelsen, H. "General Theory of Law and State" (2009), The Law Book Exchange, (NJ)USA.
- Longitudinal Study of the Application of Measure 11 and Mandatory Minimums in Oregon (2011), Criminal Justice Commission, State of Oregon,
http://www.oregon.gov/CJC/docs/Measure_11_Analysis_Final.pdf?ga=t(последен пат проверено на 29.9.2014).
- Матовски, Н. Казнено процесно право – општ дел, Скопје, 2003.
- Правилник за начинот на одмерување на казните (2014), Врховен суд на РМ. / Matovski, N. Kazneno procesno pravo – opsht del, Skopje, 2003.
- Предлог на Закон за изменување и дополнување на Кривичниот законик на РМ, Министерство за правда, 2013. / Predlog na Zakon za izmenuvanje I dopolnuvanje na Krivichniot zakonik na RM, Ministerstvo za Pravda, 2013.
- Sentencing Commission Takes New Look at Mandatory Minimums (2010), United States Courts – The Third Branch, http://www.uscourts.gov/News/TheThirdBranch/10-06-01/Sentencing_Commission_Takes_New_Look_at_Mandatory_Minimums.aspx(последен пат проверено на 29.9.2014).
- United States Sentencing Commission Guidelines Manual 2013-2014, USA Sentencing Commission, 2014.
- ЗКПКРМ, Соопштение по повод Предлог за изменување и дополнување на КЗ и за донесување Правилник за начинот на одмерување на казните. / ZKPKRM, Soopshtenie po povod Predlog za izmenuvanje I dopolnuvanje na KZ I za donesuvanje Pravilnik za nacinot na odmeruvanje na kaznite.